

Machteld de Vries
AKD

Spoeisendheid van historische gevallen

Bij gevallen van historische bodemverontreiniging ontstaat regelmatig discussie over de vraag of deze gevallen al dan niet spoedig moeten worden gesaneerd. Immers, indien geen sprake is van spoed, kan lange tijd met sanering worden gewacht. Dat geeft de probleemeigenaar de mogelijkheid de sanering voor zich uit te schuiven. In deze bijdrage wordt een overzicht gegeven van de wijze waarop de spoedisendheid wordt vastgesteld en in het bijzonder hoe in de jurisprudentie wordt omgegaan met spoedisendheid in het kader van een onbeheersbare situatie en de locatiespecifieke beoordeling.

Circulaire

Op grond van artikel 37 Wet bodembescherming (Wbb) stelt het bevoegd gezag in een beschikking waarin op grond van artikel 29 Wbb de ernst van het geval wordt vastgesteld, tevens de spoedisendheid vast. Een geval is spoedisend wanneer het huidige dan wel voorgenomen gebruik van de bodem of de mogelijke verspreiding van de verontreiniging leidt tot zodanige risico's voor mens, plant of dier dat spoedige sanering noodzakelijk is, aldus artikel 37 lid 1 Wbb.

De ernst en de noodzaak tot spoedige sanering (het zogenaamde 'saneringscriterium') zijn uitgewerkt in de Circulaire Bodemsanering (thans versie 2013 die de Circulaire Bodemsanering 2009 zoals gewijzigd per 1 april 2012 vervangt). De Circulaire heeft het karakter van een richtlijn waarmee

het bevoegd gezag uit het oogpunt van zorgvuldige besluitvorming rekening dient te houden. In specifieke situaties, bijvoorbeeld in het kader van maatwerk, kan echter gemotiveerd van de Circulaire worden afgeweken. De Circulaire hanteert een stappenplan om te bepalen of sprake is van ernst dan wel spoed.

Stap 1: ernst

Volgens de Circulaire is sprake van een geval van ernstige verontreiniging wanneer voor ten minste één stof de gemiddelde gemeten concentratie van minimaal 25 m³ bodemvolume in het geval van bodemverontreiniging, of minimaal 100 m³ poriënverzadigde bodemvolume in het geval van grondwaterverontreiniging, hoger is dan de interventiewaarde. In gevallen waarbij de interventiewaarde niet wordt overschreden, kan toch sprake zijn van een ernstig geval van verontreiniging. Die gevallen zijn beschreven in bijlage 2 van de Circulaire bij stap 1 van het saneringscriterium.

Stap 2: spoed

Indien op basis van de eerste stap wordt geconcludeerd dat er sprake is van ernst, dient onder stap 2 te worden bezien of er sprake is van spoed. Dat wordt gedaan aan de hand van een standaard risicobeoordeling. Daartoe worden de resultaten van het nader bodemonderzoek ingevoerd in het rekenprogramma Sanscrit.¹ Sanscrit maakt op basis van deze gegevens een generieke modelberekening. Er wordt in het kader van deze berekening onderscheid gemaakt tussen risico's voor de mens, risico's voor het ecosysteem en verspreiding van de verontreiniging.

Er is sprake van *onaanvaardbare risico's voor de mens* indien bij het huidige of voorgenomen gebruik van de locatie chronische en/of acute negatieve gezondheidseffecten kunnen optreden.

Van *onaanvaardbare risico's voor het ecosysteem* is sprake wanneer er bij het huidige of voorgenomen gebruik van de locatie dusdanige effecten op het ecosysteem zijn dat deze maatschappelijk onaanvaardbaar worden

gevonden. Er kan dan worden gedacht aan aantasting van de biodiversiteit (bescherming van soorten), verstoring van kringloopfuncties (bescherming van processen), bioaccumulatie en doorvergiftiging.

De laatste variant ziet op spoedisendheid door *verspreiding van de verontreiniging*. Daarvan is sprake wanneer het gebruik van de bodem wordt bedreigd, bijvoorbeeld in relatie tot kwetsbare objecten, zoals natuurgebieden of drinkwaterwingebieden.

De meeste jurisprudentie verschijnt echter over verspreidingsrisico's in verband met een *onbeheersbare situatie*. Daarvan is volgens de Circulaire sprake wanneer er een drijf-² of zaklaag³ aanwezig is of als het bodemvolume dat wordt ingesloten door de interventiewaardecontour in het grondwater groter is dan 6000 m³. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat bij een verontreiniging die voor 1987 is veroorzaakt en inmiddels is uitgegroeid tot een verontreiniging in het grondwater met een omvang groter dan 6000 m³, er nog altijd sprake zal zijn van verspreiding van de verontreiniging.

Er is in de jurisprudentie meerdere keren aangevoerd dat niet enkel op grond van een onbeheersbare situatie kan worden aangenomen dat spoedisende sanering noodzakelijk is. Immers, artikel 37 lid 1 Wbb stelt als voorwaarde dat de mogelijke verspreiding van de verontreiniging leidt tot risico's voor mens, plant of dier. In 2013 leek de Afdeling bestuursrecht-spraak van de Raad van State (hierna: Afdeling en ABRvS) zich in een tussenuitspraak op het standpunt te stellen dat het bestaan van een onbeheersbare situatie niet automatisch betekent dat ook sprake is van zodanige risico's voor mens, plant en dier dat spoedige sanering noodzakelijk is.⁴ Naast het bestaan van een onbeheersbare situatie diende het bevoegd gezag, dat ter zitting had gesteld dat er geen sprake was van onaanvaardbare risico's, te motiveren waarom deze onbeheersbare situatie tot onaanvaardbare risico's zou leiden. Uit de einduitspraak in deze zaak kan

echter worden afgeleid dat dit niet het geval is.⁵ De mate van verspreiding bij een bodemvolume groter dan 6000 m³ is zodanig dat deze volgens de Circulaire vanwege de onbeheersbaarheid van de situatie en gezien de gevolgen voor mens, plant en dier onaanvaardbaar is. Daarmee is een dergelijke situatie spoedeisend, aldus de Afdeling. Deze uitspraak heeft de Afdeling in juni 2014 bevestigd.⁶

Stap 3: locatiespecifieke beoordeling

Indien naar aanleiding van stap 2 wordt geconcludeerd dat sprake is van spoedeisendheid, kan bij stap 3 een locatiespecifieke beoordeling worden uitgevoerd. Deze beoordeling dient ertoe om op basis van locatiespecifieke omstandigheden te beoordelen of de standaardbeoordeling uit stap 2 tot een andere conclusie leidt. Er vindt regelmatig discussie plaats over de vraag of, en zo ja, door wie een locatiespecifieke beoordeling moet worden uitgevoerd.

Uit de Circulaire volgt dat de initiatiefnemer ervoor kan kiezen een locatiespecifieke beoordeling uit te voeren, maar ook dat het bevoegd gezag kan aangeven dat een dergelijke beoordeling moet worden uitgevoerd. De Circulaire verplicht het bevoegd gezag echter niet tot het uitvoeren van een locatiespecifieke beoordeling, aldus de Afdeling.⁷

Het kan voorkomen dat een belanghebbende meent dat ten onrechte op basis van de standaard risicobeoordeling wordt geconcludeerd dat sprake is van spoed. In zo'n geval kan deze belanghebbende dus aan de hand van een locatiespecifieke beoordeling aantonen dat geen sprake is van spoed. Dat dit niet altijd even eenvoudig is, illustreert een uitspraak van de Afdeling van 19 november 2014.⁸ De appelland in deze uitspraak had aan de hand van een locatiespecifieke beoordeling betoogd dat zich na een periode van 100 jaar een situatie zal voordoen dat jaarlijks niet meer dan 1000 m³ bodemvolume extra verontreinigd raakt. Er werd volgens de Afdeling echter niet aangetoond dat deze situatie zich op dat moment reeds voordeed. Daarmee toonde appelland niet aan dat de risico's van verspreiding zodanig beperkt waren dat spoedige sanering niet noodzakelijk was.

Conclusie

Uit bovenstaande uiteenzetting kan worden afgeleid dat bij het vaststellen van de spoedeisendheid van historische gevallen van bodemverontreiniging de Circulaire Bodemsanering nauwgezet wordt gevolgd. In de jurisprudentie is discussie gevoerd over de vraag of de Circulaire ten aanzien van onbeheersbare situaties in overeenstemming is met artikel 37 Wbb. Door de Afdeling is inmiddels echter uitgemaakt dat de Circulaire op dit punt in overeenstemming is met artikel 37 Wbb.

Wat betreft locatiespecifieke beoordelingen geldt dat zowel het bevoegd gezag als de initiatiefnemer aan de hand van deze beoordeling kunnen aantonen dat er, ondanks de resultaten van de standaard risicobeoordeling, geen sprake is van spoed. Het bevoegd gezag is op grond van de Circulaire echter niet verplicht om een dergelijke beoordeling uit te voeren. Voorts wordt de locatiespecifieke beoordeling streng getoetst door de Afdeling.

1. Te vinden op www.risicotoolboxbodem.nl/sanscrit/. De applicatie is voor iedereen toegankelijk met een account voor de RisicotoolboxBodem.
2. Laag van slecht oplosbare verontreinigende stof(fen) in productvorm met een soortelijke massa die lager is dan water en zodoende blijft drijven op grondwater (Richtlijn herstel en beheer landbodem, www.bodemrichtlijn.nl).
3. Laag van slecht oplosbare verontreinigende stof(fen) met een soortelijke massa groter dan water. Deze stoffen neigen tot een snel verticaal transport door goed doorlatende bodemlagen en vervolgens horizontale uitstroming over een minder goed doorlatende laag (Richtlijn herstel en beheer landbodem, www.bodemrichtlijn.nl).
4. ABRvS 14 augustus 2013, 201208891/1/A4 (*Green Development*).
5. ABRvS 9 april 2014, 201208891/2/A4 (*Green Development*).
6. ABRvS 4 juni 2014, 201310317/1A4 (*Aqua Resins*).
7. ABRvS 5 november 2014, 201302256/2/A4 (*Jumbo*).
8. ABRvS 19 november 2014, 201405752/1/A4 (*Inlin*).

Financieel recht

Tom Tempelaars
Boekel de Nerée

Onerlijke bedingen

Reeds meer dan 20 jaren geleden werd door de Raad van de Europese Gemeenschappen Richtlijn 93/13/EEG betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten aangenomen. Deze richtlijn strekte tot onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de EU-lidstaten betreffende oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen enerzijds een verkoper en anderzijds een consu-

ment.^{1,2} Lidstaten dienden zeker te stellen dat oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen een verkoper en een consument de consument niet binden. Jurisprudentie van het Hof Amsterdam en het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: HvJ EU) van begin 2013 schept duidelijkheid over de vraag of een huurovereenkomst voor woonruimte, gesloten tussen een verhuurder die in het kader van een bedrijfs- of beroepsactiviteit handelt en een huurder die voor privédoeleinden handelt, onder de werking van de richtlijn valt. In